

## یادداشت

### هسته‌های قدرت مردمی

<b>بیزن طاهری</b>
<div>روزنامه‌نگار</div>

آینده‌ای که امروز آن را پیش‌بینی می‌کنیم، اجتناب‌ناپذیر نیست.اگر بدانیم که‌می‌خواهیم چگونه باشیم،می‌توانیم بر آن تأثیر بگذاریم.دروزرگار تغییر ما می‌توانیم و باید، مسئول سرنوشت خود باشیم. (آقای چارلز هدی، عصر سنت گریزی؛مدیریت و سازمان در قرن بیستویکم، ترجمه‌عباس‌مخبر)

نسل‌ها از پشت هم از «وگانذری کار مردم به مردم» گفته‌ایم و باز می‌گوییم، به‌ویژه از زمانی که ناخواسته بخش اعظم اقتصاد اردولتی کردیم و اقتصاد ما به نفت وابسته شد، کار از مردم گرفته شد و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و توسعه، تحت تأثیر این تفکر غالب قرار گرفت.مدل‌های گوناگون اقتصادسنجی، پیش‌بینی، آینده‌نگری، آینده‌زوهی... به کار گرفته شد تا قفاها و آرمان‌هایی برای جامعه ترسیم شوند. اما بسیاری از پیش‌فرض‌ها و پیش‌بینی‌هایی که بر مدل‌های متکلیکی استوار بود یا بر مبنای منطق محض طراحی شده بود، در عمل تحقیق نیافت، می‌توان دلایل زیربنایی بسیاری برای آن برشمرد اما اصل قضیه بیرون ماندن مردم مردم ساختار عمودی قدرت و در واقع کسانی بود که سیستم‌ها فراغ از واقعیات زندگی‌شان و بدون دخال خودشان طراحی و اجرا شده بود در جامعه ما، اما تشکیک شوراهای شهر و روستا تحولی در این ساختار سازگراسازی و به مردم نزدیک‌تر شد حالا اگر پس از نزدیک به دو دهه سازو کارهای مربوط به اداره، تصمیم‌گیری به عرصه‌های فعالیت و برنامه‌ریزی این شوراها مورد بازنگری قرار گیرد و با واقعیات روز جامعه پرشمار سازگراسازی و به مردم نزدیک‌تر و در صدد واقعی‌تر از متن و بطن جامعه و از زندگی شهروندان ناحیه و محله و نیازهای راستین فرهنگی، اقتصادی، رفاهی، معیشتی، زیست‌محیطی، متحول شود، یک گام مهم، به‌نگره «وگانذری کار مردم به مردم» نزدیک‌تر شده‌ایم. حالا شوراهای محلی و شوراییان که باز هم فاصله مردم را با نهادهای تصمیم‌گیری دولتی و ساختار قدرت کم می‌کنند، شوراییاران بازوهای مشورتی، چشم و گوش، مغز منفصل و وجدان بیدار شوراهای شهری، نواحی شهرداری خود شهرداری‌ها ویااخر خود دولت هستند.بافت‌شورای هر محله چنانچه از کارشان دور هر رشته تشکیل شود، به دلیل اشتباهی که با نیازها،انتظارت وویژگی‌های محل سکونت خود دارند، بهترین و درست‌ترین اطلاعات را می‌توانند به مردم بدهند، تصمیم‌گیری رسمی‌تر بدهند. در مقابل با تغذیه اطلاعات درست از سوی دولت و نهادهای رسمی، شوراییاران می‌توانند باورگننده حقیقی امکانات و محدودیت‌های دولتی برای مردم محله باشند و همچنین نهادهای مسئولی را منصفانه و از درجه منافع بحق شهروندان و هم‌محله‌ها نقد سازنده کنند. به این شکل است که مردم‌پاری و مردم‌سالاری در هسته‌های محلی مشکل می‌گیرد، باور می‌شود، جایگاه خود را در ساختار قدرت می‌یابد و مشارکت مردمی را از شعاع به شعور تبدیل می‌کند. از این منزل است که می‌توانیم بر آینده تأثیر بگذاریم و مهار سرنوشتمان را خودبه‌دست بگیریم.

## خبر

## مرگ سالانه ۶۵هزار ایرانی به علت مصرف دخانیات

**شهروند|** سیگاری‌ها هر سال ۱۰۰هزار میلیارد تومان دود می‌کنند، بر آوردها نشان می‌دهد، دو برابر این هم هزینه درمشتان می‌دهند.
مرمان بیماری‌هایی که به خاطر مصرف سیگار، دچارش می‌شوند و حتی جانشان را از دست می‌دهند. آمارها از مرگ سالانه ۶۵هزار ایرانی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، به دلیل مصرف مواد دخانی حکایت دارد.
حالا رئیس دبیر خانه کنشوری کشنده مبارزه و کنترل دخانیات پیش‌بینی می‌کند که اگر این روند ادامه دار باشد، تا ۳۰سال دیگر، ایران جزو ۳ کشور اول بر مصرف دخانیات در جهان می‌شود.

خسرو صاقی‌نیت در مناظرهای با موضوع دخانیات، می‌گوید: «صرف سیگار در میان نوجوانان و دختران ما رشد یافته‌ای و نشان می‌دهد و مشکل معدی در خصوص مرگ افرادی است که در معرض دود سیگار هستند.» به‌گفته او ۳۰صد کودک زیر ۱۵سال با دود سیگار مواجه هستند و احتمال این که در بزرگسالی مصرف‌کننده دخانیات شوند بالااست. «هم‌گنانی ۱،۴ میلیارد سیگاری در دنیا وجود دارند که سالانه ۷۷میلیون نفر از این افراد به‌طور مستقیم بر اثر استنشاق دود سیگار می‌میرند و ۰۰۰هزار نفر نیز به دلیل مواجهه با دود دست‌دوم سیگار جان خود را از دست می‌دهند.» او با اشاره به این که سالانه ۶۵هزار مرگ در کشور به مصرف مواددخانی‌پازی می‌گردد، ادامه می‌دهد: «افرض مصرف هر سال ۸۰میلیارد نخ سیگار در کشور، سالانه ۱۰۰هزار میلیارد تومان در کشور دود می‌شود که این رقم ۲۰هزار برابر هزینه کاهش عوارض مصرف سیگار در کشوراست.»صادق‌نیت به‌اجرای جمع‌آوری قلیان‌ها و کنترل مصرف آن در جامعه‌نیز اشاره می‌کند. «اتفاقی که افتاد این بود که در ۱۵سال گذشته اگر چه قلیان از قهوه‌خانه‌ها خارج شد اما وارد رستوران‌های سنتی شد و در نهایت منجر به این شد که شاهد هستیم برخی مغازه‌ها تغییر کاربری می‌دهند و به‌محلی برای عرضه قلیان و توتون بدل می‌شوند.» او ادامه می‌دهد: «تنها وزارت بهداشت نمی‌تواند در این زمینه پاسخگو باشد و باید اداره اماکن هم وارد شود.» او از ابلاغ نامه نماینده وزارت صنعت خبر می‌دهد: «بر این اساس هیچ مجوز جدیدی برای استفاده از قلیان از سوی اصناف صادر نمی‌شود و افرادی نیز که تاکنون مجوز در رستوران‌ها و سایر اماکن قلیان می‌دادند، ابتدا از سوی اصناف تذکر می‌گیرند و سپس با آنها بر خورد قانونی می‌شود، ضمن این که عرضه قلیان به افراد زیر ۱۸ سال تخلف محسوب می‌شود.»

**شهروند|** قطار که ایستاد، ناگهان واگن خالی شد. مسافران با چنان شتابی صندلی را ترک کردند که انگار می‌ترسیدند، قطار برود و از ایستگاه جا بمانند. بازار شب عید، صدها که نه هزاران نفر را به بازار تهران کشانده، بازاری که حالا چند سالی است ورود خودروها هم به آن ممنوع شده و پار جابه‌جایی اکثریت شهروندانی را که مقصدشان بازار است، مترو بردوش می‌کشد.

مترویی که این روزها شلوغ‌تر از همه روزهای سال است، آنقدر که وقتی قطار به ایستگاه می‌رسد خیلی‌ها ترجیح می‌دهند چند دقیقه‌ای گوشه‌ای امن کنار دیوار پیدا کنند و بایستند تا اهروی بار یکی که با پله‌های به هم پیوسته به چهارراه گلوبندک می‌رسد از ازدحام مسافران خالی شود. این انتظار اما خیلی طولانی نمی‌شود و چند دقیقه همان‌ها که به امید خلوت‌تر شدن ایستگاه ایستاده‌اند هم قاطعی جمعیت می‌شوند و پله را به سمت بازار بالا می‌روند، پله به پله، بدون پله‌برقی و درحالی‌که از ازدحام جمعیت جای هر قدم بلافاصله با قدم‌های مسافر دیگری پرمی‌شود.

بازار تهران اگر نه شلوغ‌ترین ایستگاه متروی پایتخت اما یکی از شلوغ‌ترین آنهاست، بنابه اعلام شرکت مترو، ایستگاه متروی صادقیه شلوغ‌ترین ایستگاه مترو در تهران است و پس از آن ایستگاه‌های امام خمینی، میدان آزادی، شهر ری و پانزده خرداد (ایستگاه بازار) قرار دارند در روزهای آخر سال اما این ایستگاه پانزده خرداد یا همان بازار است که در صدر جدول شلوغ‌ترین ایستگاه‌های شهر قرار می‌گیرد. ایستگاهی که ۱۰۰سال پس از بهره‌برداری هنوز پله‌برقی ندارد و برای خروج جمعیت زیادی که هر چند دقیقه یکبار در این ایستگاه از قطار‌ها پیاده می‌شوند تنها ۲خروجی باریک با پله‌های به هم پیوسته پیش‌بینی شده که این حجم انبوه مسافران در یکی از شلوغ‌ترین مراکز شهری تهران هیچ نسبتی ندارد. نبود پله‌برقی و دهانه باریک خروجی و ورودی ایستگاه مترویی بازار تهران یک جمله خبری ساده نیست؛ پشت این نقص به ظاهر ساده، هر روز اتفاقات زیادی می‌افتد، از سرقت‌های خرد و کیف‌قاپی گرفته تا آذوهای لفظی و فیزیکی ماجراهایی از زندگی روزمره که نشان می‌دهد یک اشتباه به ظاهر کم‌اهمیت در طراحی شهری به چه پیامدهای اجتماعی می‌انجامد.

### چرا ایستگاه مترو بازار پله‌برقی ندارد؟

این که چرا ایستگاه متروی بازار که یکی از کلیدی‌ترین ایستگاه‌های متروی تهران است هنوز پله‌برقی ندارد، پرسشی است که جوابش ۱۵سال پیش دور باز می‌گردد. زمانی که این ایستگاه طراحی و ساخته شده آنقدر که افتتاح و بهره‌برداری از این ایستگاه در اولویت بوده، توجه به زیرساخت‌های

## ایستگاه متروی بازار بزرگ و قلب اقتصادی تهران هنوز پله‌برقی ندارد

# ترافیک مسافران نوروزی پشت ایستگاه متروی بازار



&gt;

رفاهی لازم که یکی از آنها پله‌برقی است مورد توجه مدیران وقت نبوده است و این روزها البته دامنه مشکلات ناشی از این نقص در طراحی گریبان مدیریت ایستگاه را هم گرفته است. آنقدر که در روزهای شلوغ آخرسال دو نفر از ماموران مترو جلوی دو خروجی ایستگاه ایستاده‌اند تا مسافران را هدایت کنند که با تنش و مشکلات کمتری وارد ایستگاه و از آن خارج شوند. یکی از همین ماموران که جوانی، سی و چند ساله است و لیلیقه سفید و سبز مترو را به تن دارد هر چند دقیقه یک بار مخاطب پرسش کسانی از شهروندان متفاوت است. خانمی سی و چند ساله مقلیل او می‌ایستد و می‌گوید: «آقا این مشکل این ایستگاه را کی حل می‌کنند، ماشین بازار چنین قدر کوچک؟ پله‌برقی هم ندارد، ماشین هم اینجانی یاد، مجبوریم با متری و پیاده‌یم، مردم چه گناهی کردن مگه؟» او انگار که برای دهمین بار جواب یک سوال مشابه را بدهد، می‌گوید: «خانم از اول در طراحی اش اشتباه کردند. درست کردنش هم به این سادگی نیست. نمی‌توانیم که ایستگاه را تعلیل کنیم!الله‌اش،الله‌حلی می‌شود.»مشافرمی‌آید.»

برای خیلی از مسافرانی که با مترو به بازار تهران می‌روند، این سوال جدی است که چطور واردحالتان با وجود حجم بالای رفت و آمد مسافران، این ایستگاه را آنقدر کوچک و تنها دو ورودی و خروجی طراحی کرده‌اند؟

آن طور که علی‌اکبر روح‌نواز، مدیر روابطعمومی و امور بین‌الملل شرکت مترو می‌گوید، متروی پانزده خرداد جزو ایستگاه‌هایی است که سال‌ها پیش به بهره‌برداری رسیده اما چون در منطقه بازار قرار دارد مشکلاتی بر سر طراحی و توسعه آن وجود داشته است. مشکلاتی که روح‌نواز به آنها اشاره می‌کند، قرارگیری این ایستگاه در منطقه‌ای تاریخی و تجاری است. او می‌گوید: «طراحی و جانمایی

گیرد، برای این اقدام باید مشاوران طرح‌های توسعه برای این ایستگاه‌ها آماده کنندوبعدهم می‌توان برای آن اعتباری در نظر گرفت که کار اجرایی شود.»
این عضو شورای شهر تهران درباره مشکلات مردم در ایستگاه متروی ۱۵ خرداد(بازار تهران) گفت: «این ایستگاه یکی از مهمترین ایستگاه‌های تهران است به‌ویژه با توجه به این که رفت و آمد ماشین و موتور در محدوده بازار هم ممنوع شده،مترو اصلی‌ترین وسیله برای رسیدن به این منطقه است و باید مشکلات آن برطرف شود.» به‌گفته این عضو شورا، نصب پله‌برقی و توسعه ایستگاه مترو در منطقه بازار البته ملاحظات خاص خودش را دارد چرا که به دلیل تراکم رفت و آمد عملا این ایستگاه نمی‌تواند برای مدت طولانی بسته باشد و از طرفی اگر جای تعبیه پله‌برقی در ایستگاه‌ها طراحی شده باشد چنانجایی آن به سرعت اتفاق می‌افتد اما اگر چنین فضای پیش‌بینی نشده باشد مشاوران باید بیابندو مطالعه کنند.

ایستگاه‌ها موضوع ساده‌ای نیست، ساخت است که در توسعه خطوط مترو وجود دارد. همین الان در آخرین ایستگاهی که به بهره‌برداری رسیده در میدان ولی عصر تهران، در تملک فضای ایستگاهی ۱۱۰۰میلیارد تومان هم نمی‌فروشند. این مسأله برای تملک فضای لازم ورودی ایستگاه‌ها و حتی هواکش‌های میان تونلی هم وجود دارد.» نکته‌ای که در ارتباط با متروی پانزده خرداد با همان بازار وجود دارد این است که این ایستگاه در منطقه تاریخی تهران واقع شده است و محدودیت‌های رعایت ضوابط محدوده‌های تاریخی در ساخت آن تأثیرگذار بوده است. پیگیری‌های «شهروند» از مسئولان شرکت مترو نشان می‌دهد در سال‌های گذشته طرح‌های مختلفی برای اصلاح وضع ایستگاه مترو پیشنهاد شده‌است اما طرح‌هایی که برای اجرا تأیید شده‌اند به دلیل نبودن هزینه‌های تملک در منطقه بازار تهران اجرایی نشده‌اند.

**طرح توسعه ایستگاه‌ها را بیآورند، اعتبار بگیرند**
در شورای شهر تهران جایی که در سال‌های اخیر تمرکز همه برنامه‌های حمل‌ونقل به سمت تکمیل ایستگاه‌های مترو،رفته، محسن سرخو، عضو کمیسیون حمل‌ونقل و عمران شورای شهر تهران از ضرورت بازنگری طراحی ایستگاه‌هایی که ساله دارند و امکان توسعه و اصلاح آنها وجود دارد، سخن می‌گوید. به‌گفته سرخو، بررسی‌های که شورای شهر انجام داده نشان می‌دهد که در تصدای از ایستگاه‌ها جمله ایستگاه بازار مشکلاتی در طراحی اولیه و همچنین در امکانات رفاهی وجود دارد که می‌توان آنها را برطرف کرد. او به «شهروند» گفت: «این ایستگاه‌هایی که مشکل دارند به‌هر حال باید ساماندهی شوند و طراحی آنها مورد تجدیدنظر قرار

## نگاه

### محیط زیست و مسأله مردم

### اوسویناس شجاعی فرد|

امروز یکشنبه، قرار است مسئولان سازمان محیط‌زیست و فعالان این حوزه، نزد رهبر انقلاب بروند، می‌شود حدس زد که رئیس سازمان گزارش مسسوطی درباره کارهای انجام شده خواهد داد و حتما در این گزارش خواهد آمد وضع محیط‌زیست در دوره قبل فاجعه بوده و اسرور و در دولت جدید در حال ریکواری است. از آن سو فعالان محیط‌زیست به توضیح وضع فاجعه‌بار بخش پاپ محیط‌زیست خواهند پرداخت. بخش پاپ آن بخشی است که جامعه‌روی آن حساس شده و اگر بگوییم، فید، مردم تا فرحزاد که هیچ تا امامزاده داوود را هم خواهند خواند! جوری که نیازی نیست چیزی درباره محیط‌زیست بداننی ابحت گردوغبار و دریاچه ارومیه و جاده ابر را همه می‌دانند و پای روزشماش گریه می‌کنند. اما آنچه می‌خواهم بگویم بخش نهان و کمتر دیده شده محیط‌زیست و قسه پیچیده حفاظت و صیانت از آن است. دورز پیش به جهت فوت یکی از اقوام به جهار محفل و بختیاری رقتم، روستایی بودم به نام دوپلان که بهترین خاطرات کودکی‌ام را از آن جا دارم. باغات میوه، سالیزارهای برنج چمپا و یکی از سرچشمه‌های رود کارون، طبیعت زیبای واگرسی و دو پسل قدیمی وزیبا، مهمتر از همه مردمی که با طبیعت خو گرفته‌اند و با آن در جنگ نیستند. بعد از آنکه تسلیتی گفتم و غبار سفر از تن زدودیم، از انواع و احوال پرسیدیم. گفتند جنگلی تمام زمین‌هایمان را گرفته و به اسم منابع ملی آنها را تصرف کردند. گفتیم خوب، لابد شما تصرف غیرقانونی داشتید و الان دولت آنها را پس گرفته‌است. می‌دانستم که منابع طبیعی و ملی شمال در محدوده «مشا» (شمال رامسر) در دولت پیش تقدیم افراد «مشایی» شده‌است و آنها هم جنگل‌های آن منطقه را تبدیل به پرچ و ویلا کردند. لابد این هم از آن قسم است و دولت آن را پس گرفته. اما داستان این گونه نبود. روستاییان با اجحتی مستعبد و البته منطقی شروع کردند به گلایه که «این زمین‌ها تصرفی نبوده، این زمین‌های اباواجدادی ماست که قرن‌هاست نسل اندر نسل در آنها مشغول کار و کشاورزی هستیم. خیلی هاستند. راندند. همه چیز شفاف و مشخص است. اما کارورز آمدیم دیدیم جنگلیانی آمده‌ویک تالابوزده داخل زمین‌های ما اعلام کردند که این‌ها جازرومنابع ملی است! بعد هم چند ستون سیمانی در زمین‌های سابق ماو منابع طبیعی فعلی زدند و معلوم نیست چه سابق می‌خواهند انجام دهند!» گفتیم خوب به‌هر حال راز سز و خیره‌گاه طبیعی کره زمین است. قرار بود به‌طور خوبی این زمین‌ها را بخزند، حالا چقدر می‌دانند؟ گفتند چه پولی؟ بیه زور بوده. ما هم به ملوم‌روالت کندی توأمین تعرض نکنیم. الان گذاشیم حبران و ویسلان، هر روز داریم سان و بچه به دادگاه می‌رویم، این زمین‌ها منبع درآمد ما بود. در این جایک نمی‌توانم گزارش‌شدنیش موبه‌بدن‌سیخ‌شد. پیرمرد گفت: «پله از جنگل باید نگهانی شود، تک و توک هم افرادی هستند که به درخت‌ها تعرض می‌کنند، بلوط‌های وحشی را هیزم می‌کنند، حیوانات را شکار می‌کنند. می‌کنند. می‌کنند جنگلیانی برود بس! اینها برخورد کنند نه این که زمین‌های ما را بگیرد، ما خودمان تمام این مسائل‌ها مواظبت می‌کردیم، بدون این که کسی از ما بخواهد. ما نسل اندر نسل یاد گرفته‌ایم که مواظبت جنگل باشیم. چون زندگی ما با آن است. اما وقتی دولت به زور بیاید و به اسم جنگل دارایی ما تصرف کند، بچه‌های من با جنگل دوست خواهند بود یا کافر به‌نبودی‌اش خواهند بیست؟!»

سخن را کوتاه می‌کنم. امیدوارم خانم ابتکار، قهرمان زمین، بانوی محیط‌زیست جهان، کمی در این صحبت پیرانه تأمل کنند که وقتی زمین‌های روستاییان را به‌عنوان گسترش منابع طبیعی از مردم کشاورزی می‌گیرید، این مردم را تبدیل به چه چیزی می‌کنید؟ گدایان و گلغروش‌های سر چپاره‌ها؟ کارگران کارخانه‌های مغرب محیط‌زیست؟ عمه‌ها و ساستخان ویلاسلارها؟ سیگار فروش‌های کنار جاده‌ای کاشتمان همیشگی محیط‌زیست؟ واگر در مسأله محیط‌زیست، مردم را به جای کشادن در کمپین‌های احساسی، درگیر زندگی با محیط‌زیست کنیم ما مثل این مسورد، مردمی را که نگهبان و دوستدار محیط‌زیست بودند تبدیل به دشمنان محیط‌زیست کنیم. تقم، بهتر برای حفاظت و صیانت از منابع طبیعی بر نداشتیم؟ راستی، چرا سازمان محیط‌زیست وقتی پای سرمایه‌داران و ویلاسلان آشوراده و کلادشت و جواهرده و لایوح و سدسازان و وزراء خانه‌ها می‌است جز اعتراض و ابراز نگرانی کار دیگری نمی‌کند.

## خبر

### رئیس جمهوری

### روسای ۸ دانشگاه کشور را منصوب کرد

**شهروند|** تن از روسای دانشگاه‌های کشور با ابلاغ مصوبات این شورا توسط رئیس جمهوری و رئیس شورایعالی انقلاب فرهنگی منصوب شدند. براساس این ابلاغیه‌ها طاهر احمدی در ریاست دانشگاه علوم پزشکی اراک، حمیدرضاخرم خورشید به ریاست دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، محمدعلی کی‌نژاد به ریاست دانشگاه هنر اسلامی تبریز، سید نصرالله محبویی به ریاست دانشگاه آیتالله بروجردی، ناصر برومند به ریاست دانشگاه جعفر، خلیل‌جشدیدی به ریاست دانشگاه زنجان، محمدعلی دهقان به ریاست دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان و علی‌اکبر اختری به ریاست دانشگاه صنعتی کرمانشاه منصوب شدند.